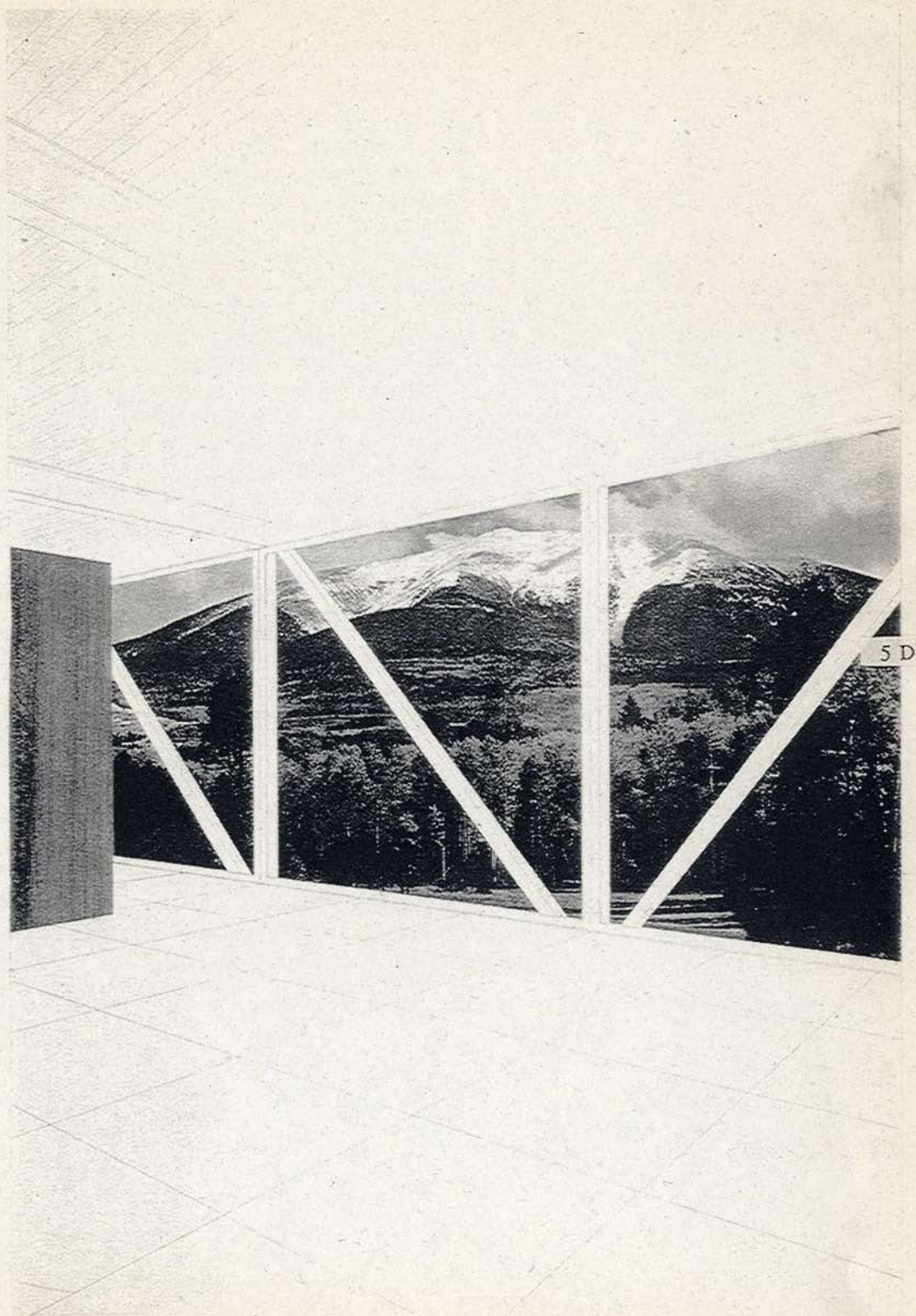

SOBRE ARQUITECTURA. (Extractes d'articles i conferències de Craig Ellwood i de la entrevista que li va fer Paul Heyer el 1966) La capella de Ronchamp és una declaració profunda contra l'edifici mecanitzat. No crec que Le Corbusier perseguís amb ella un prototipus per a una nova arquitectura. Però, sigui com sigui, crec que potser el seu efecte havia estat perfectament calculat. Ronchamp era la reafirmació del geni i el talent de Le Corbusier - la seva declaració en favor de la arquitectura creativa, de la bellesa, del romanticisme i de l'humanisme-. Va ser la seva reacció a l'arquitectura dissenyada pels seus fabricants, sempre igual, anònima; l'arquitectura del "murtinisme". L'edifici és escultura - i com a tal, probablement és un èxit. Però no ho és realment considerat com arquitectura. Quan Kahn va dir que un pintor pot pintar rodes quadrades en un canó per expressar l'inutilitat de la guerra, que un escultor pot esculpir les mateixes rodes quadrades, però que un arquitecte cal que usi rodes rodones, estava emfatitzant els límits de l'arquitectura. La veritable, la gran arquitectura és art, i l'art en arquitectura és una qualitat no mesurable. Però la gran arquitectura és bàsicament tècnica i, per tant, un edifici cal que mostri clarament l'ordre, la disciplina, els aspectes mesurables del seu ésser. Certament, l'arquitectura cal que sigui quelcom més que l'expressió d'una idea. I l'art real en l'arquitectura no és un estil arbitrari o un eteri simbolisme, sino el punt fins al que un edifici pot evocar plaer i profunda emoció, el punt fins al qual un edifici pot elevar espiritualment i inspirar als homes mentre, simultàniament, reflecteix la lògica de la tècnica que per sí mateixa aporta la seva validesa per existir. El murtinisme esdevingué una cossa per als arquitectes mandrosos. Malgrat tot, amb aquest concepte vàrem experimentar la

gènesi d'una genuïna forma d'expressió americana: l'arquitectura mecanitzada, l'arquitectura americana del segle XX del Seagram building de Mies, per exemple, i moltes altres excel·lents estructures de murtinisme projectades per Saarinen, Yamasaki, S.O.M. i Pei. També tenim el potent edifici d'investigacions mèdiques de Kahn a Pensilvania que, excloent les seves torres d'obra de fàbrica, és un altre tipus de murtinisme, un altre tipus d'arquitectura mecanitzada creativa. L'estructura és l'únic principi clar. La forma és vàlida només quan està conformada per una estructura i, si es possible, caracteritzada per la funció, per la regió, per la cultura i el clima. Estructura no significa forçosament gàbia d'acer o formigó. Els tres elements bàsics de la construcció són els cossos sòlids, els elements esvelts i les superfícies carregades. L'arquitecte parteix d'una elecció que el pot portar a un munt de formes diverses, totes elles amb integritat i claredat estructural. Però avui veiem construccions amb esquelet o de superfícies carregades que aparenten ser una construcció sòlida. Veiem parasols com paraboloids hiperbòlics amb tancaments exteriors que podrien ser simples murs portants. Veiem voltes falses i postisses, plaques plegades. Veiem columnes decoratives i estructures simulades que no transmeten cap càrrega. Una obsessió per les formes curves ens ha conduït a estructures impures, forçades a suportar càrregues en la via menys directa en estructures forçades a encabir qualsevol forma arbitrària que un arquitecte sigui capaç de somniar. Admiro moltíssim les estructures poètiques de Nervi, Torroja o Candela, però aquests homes han treballat des de dins de la disciplina geomètrica i matemàtica, des de dins de l'ordre estructural de la continuïtat i dels valors plàstics. I cada un d'ells funciona dins d'una cultura i una economia compatibles amb

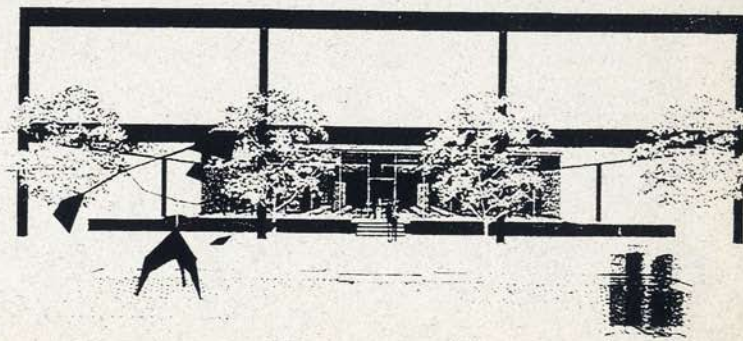
els seus conceptes plàstics. La disciplina és la clau. Cal que hi hagi quelcom més enllà de la decisió arbitrària, una mena de força subjacent que motiva les formes de l'arquitectura. En el moment que la forma esdevé arbitrària, insólita o estilitzada, es converteix en quelcom diferent a la veritable arquitectura. La forma cal que expressi lògica, significat i racionalitat, no pot existir per sí mateixa, l'estructura a través de la tecnologia és l'únic mitjà amb el que arribar a una forma vàlida. Els materials i els mètodes canviaran amb tota seguretat, però les regles del joc no canvien amb el temps. Com arquitectes, una de les nostres tasques és aplicar les noves tecnologies de la màquina amb sensibilitat. Només a través de l'estructura podem crear nova arquitectura. A la natura, forma i estructura són una sola cosa, i això hauria de ser veritat també a l'arquitectura. La natura és simple, però desgraciadament no simplifica. És la nostra responsabilitat cercar aquesta senzillesa per expressar la lògica i la claredat, i per entendre l'estructura. Forma és estructura, no importa quins altres noms se li donin; i per tant estructura és arquitectura. A l'arquitectura sempre hi ha hagut una necessitat per la decoració integrada, no vull dir ornamentació aplicada. L'estructura mateixa és decoració -la rítmica expressió d'un esquelet, d'un arc, o una coberta. Forma és decoració - la rítmica interacció de la masa, el volum, i la línia. Els materials són decoració -l'èmfasi rítmic de la textura i el color. Profunditat és decoració -el moviment rítmic de la llum i l'ombra. Dic "rítmic" perquè el ritme és fonamental a qualsevol disseny, ja sigui natural o produït per l'home. Confusió podria ser la paraula que definís millor l'actual estat de l'arquitectura. Hi ha un desordre caòtic, crític, un batibull, una turbulència, un embolic irracional. La impaciència és una part del nostre

problema, així com el fet de que molts de nosaltres estiguem atrapats a la carrera per ser el primer en crear nova arquitectura. Sembla existir entre els nostres arquitectes capdevantera una massiva negació de la continuïtat. Cada projecte és tractat com un assaig independent sobre disseny abstracte, sense cap mena d'afiliació a allò que el passat ens ha ensenyat, sense cap preocupació real pel present, sense cap relació amb el treball d'altres arquitectes. Le Corbusier ha titulat el seu darrer llibre "La creació és una recerca pacient". Ell sempre ha estat convençut que el passat existeix primer i bàsicament per il·luminar el present, que existeix el deure d'acceptar el que ja ha passat. Franz Kafka va escriure "tot error humà és impaciència, una prematura renúncia al mètode, un desencisador forçar a definir-se al desencís". També es troba a faltar el nostre clima moral i cultural. Aquesta és la era de la doctrina d'acceptar-ho tot com a criteri de la nostra cultura. Som envaïts constantment per les estupiditzants forces de la mediocritat que resulten del sistema de l'art de vendre de la nostra societat. Molts de nosaltres estem més interessats en els efectes extrínsecs que en les solucions intrínseques. La desesperada recerca de l'individualitat és tan intensa que l'exhibicionisme a través del falsejament de la forma s'ha convertit més en la norma que en l'excepció. La forma cal que tingui lògica i convicció. Boris Pasternak va exposar bellament la seva filosofia en la recerca de nous mètodes d'expressió: "Les descobertes més notables es fan quan un artista està tan plè del seu tema que no té temps de pensar en ell... i en aquesta precipitació, proclama el seu nou món en un vell llenguatge, sense esmussar el seu enginy amb si es vell o nou". Pasternak ho il·lustrava dient que Chopin, en el vell llenguatge de Mozart i Field, va dir fins a tal punt quelcom que era nou en música

que allò semblava ser un segon començament. Què estem cercant? Quins són els nostres objectius? Si estem convençuts de quins són, el creixement personal és massa sovint el principal objectiu i, infortunadament, una ambició natural. La creativitat no pot evolucionar sense un ego, però tampoc pot evolucionar sense un ordre. L'ordre és bàsic, no pot haver llibertat sense ell. Tant si ens agrada com si no, a la nostre economia aquest ordre és limitat per la màquina i governat per ella. La mecanització és aquí i nosaltres hem ajudat a promulgar-la. L'artesà està desapareixent i nosaltres hem ajudat a ofegar-lo. La nostre economia dicta que els productes i les tècniques de la màquina siguin l'essència dels nostres edificis. No podem tornar als mètodes artesanals o a les formes que repudia, o que són incompatibles amb la construcció mecanitzada. En un altre temps ens vàren impressionar el pavelló de Barcelona, les primeres cases de la pradera del mig oest i la villa a Poissy. Tots ells tenien la claredat intrínseca del vidre i expressaven precisa i poèticament una qualificació de l'espai, de la forma i de l'estructura en relació directa amb el seu temps i el seu propòsit. Mies va dir: "No podem inventar una nova arquitectura cada dilluns al matí", i tenia raó. El desenvolupament de la gran arquitectura és un procés cuidadosament mesurat, la deliberada i lenta maduració i refinament d'un ordre, la pacient i infinita recerca de la bellesa moral. L'arquitectura no és el joc de la originalitat arbitrària. És per això que el nostre primer objectiu ha de ser la bellesa mitjançant un ordre. Si nosaltres podem crear espais i un entorn que ens ajudi a inspirar les passions de l'home i elevar les seves emocions, si basem la nostre arquitectura sobre un ordre que li dona la validesa per existir al nostre temps, si busquem fort per la veritat i la claredat -

llavors, el reconeixement, la raó per existir que tots nosaltres estem cercant, ens arribarà al seu moment. Amb aquestes consideracions, sembla possible per nosaltres produir una arquitectura que no necessita racionalització, una arquitectura que aplica la màquina i les seves tècniques amb sensibilitat, transcendent les prosaiques limitacions, la màquina sembla que ha començat a imposar-se, expressant bellesa i lògica alhora. Això no arribarà a través d'esotèriques aplicacions dels pobles de fang dels indis, ni a través de parets blanques treballades a mà, creueries de pedra àrabs simulades, ni amb el formigó moldejat a mà ni en columnes de granit esculpides a mà. Es hora de que ens parem a remirar-nos les nostres motivacions recents i a avaluar el potencial de la màquina. Aquí podem trobar la via a noves formes vàlides i a una arquitectura adequadament qualificada, veritablement significant.

Traducció: Víctor Tenez.

8 DP

